

ಆಗಾಗ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. 'ತ್ರಿಯಾಶೀಲವಾದ, ಆದರೆ ಪೆಡಸಾದ, ಗಂಗಾ-ಸರಯೂ ನದಿಗಳ ಮಗು ನಾನು' ಎಂದು ಕೂಡ ಲೋಹಿಯಾ ಒಮ್ಮೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಬಣ್ಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ತಾಯಿ ಚಂದ್ರಿ ಬಿಹಾರದ ಮಿಥಿಲೆಯ ಪ್ರದೇಶದ ಚನ್‌ಪಟಿಯಾ ಊರಿನವರು. ಅಷ್ಟೆ ಹೀರಾಲಾಲ್ ಅಕ್ಬರ್‌ಪುರದವರು. ಹೀರಾಲಾಲರ ತಂದೆ ಶಿವನಾರಾಯಣ್ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಿರ್ಜಾಪುರ ಬಿಟ್ಟು ಫೈರ್‌ಪುರಾದ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಕ್ಬರ್‌ಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಬನಿಯಾ ಜಾತಿಯ ಈ ಕುಟುಂಬ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಗೂ ಲೋಹದ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿತ್ತು; ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ 'ಲೋಹಿಯಾ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಸೇರಿಕೊಂಡಿತು.

ಎಳವೆಯಲ್ಲೇ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ರಾಮಮನೋಹರನನ್ನು ಹೀರಾಲಾಲರ ಅಣ್ಣ ಗಣೇಶನಾರಾಯಣನ ಹೆಂಡತಿ ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದರು; ರಾಮಮನೋಹರ ಆಕೆಯನ್ನೇ ಅಮ್ಮೆ ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದ ತನ್ನನ್ನೂ ಸಾಕಿದ್ದ ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹೀರಾಲಾಲ್ ಕೂಡ 'ಅಮ್ಮೆ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಮಮನೋಹರನಿಗೆ ಒಂಚೂರು ಬುದ್ಧಿ ಬಲಿತ ಮೇಲೆ, 'ನನಗೂ ಅಪ್ಪನಿಗೂ ಒಬ್ಬಳೇ ಅಮ್ಮೆ ಇರುವುದು ಹೇಗೆ?' ಎಂದು ಗೊಂದಲವಾಗುತ್ತಿತ್ತು!

ರಾಮಮನೋಹರ ಬೀದಿಯ ಹಲವು ತಾಯಂದಿರ ಆರೈಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕ್ಷೌರಿಕರ ಮನೆಯ ಸರಯೂದೇವಿಯೂ, ಚಿನಿವಾರರ ಮನೆಯ ಮಹಿಳೆಯೂ ಅವನಿಗೆ ತೀರಾ ಹತ್ತಿರವಾದರು. ನಾಲ್ವರು ತಾಯಂದಿರ ಆರೈಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಬಾಲಕ ರಾಮಮನೋಹರನಿಗೆ ಸರಯೂದೇವಿಯ ಮಗ ರಾಮನಂದನ ನಾಯಿಂದಾ ಬಾಲ್ಯಕಾಲ ಸಖಿನಾದ. ರಾಮಮನೋಹರ ತನಗಿಂತ ಹತ್ತು ವರ್ಷ ದೊಡ್ಡವನಾಗಿದ್ದ ರಾಮನಂದನನನ್ನು 'ಅಣ್ಣ' ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದ. ಕಿವಿ ಹಿಂಡಿ, ರೇಗಿಸಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಗೋಳು ಹೊಯ್ಯುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ರಾಮಮನೋಹರ ಮುಂದೆ ಜಾತಿಯ ಸಂಕುಚಿತ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಬೆಳೆಯಲು ಹಲವು ಜಾತಿಯ ತಾಯಂದಿರೊಡನೆ, ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಬೆರೆತ ಬಾಲ್ಯವೂ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು.